

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра політології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА
«19» серпня 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ТА ІДЕОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань:

05 - Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність:

052 - Політологія

Освітньо-професійна програма:

Політологія

ОНУ
2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Політична культура та ідеологія».
Одеса: ОНУ, 2025. 21 с.

Розробники: **В.В. Попков**, доктор філософських наук, професор.

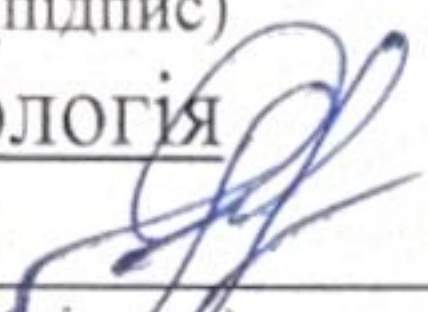
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Світлана КОЧ
(прізвище та ініціали)

Погоджено із гарантом ОПП Політологія

(підпис)

Ірина МИЛОСЕРДНА
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2025 р.

Голова НМК

(підпис)

Олег ХОРОШИЛОВ
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від « » 20 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4 годин – 120 залікових модулів – змістових модулів –2 ІНДЗ* – _____ (вид завдання)	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки Спеціальність 052- “політологія” Спеціалізації: _____ (назва) Рівень вищої освіти: перший бакалавр	Нормативна ОКЗ8	
		Рік підготовки:	
		3-й	4-й
		Семестр	
		6-й	7-й
		Лекції	
		24 год.	12 год.
		практичні	
		24 год.	0 год.
		Лабораторні	
		год.	0 год.
		Самостійна робота	
		72год.	108 год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - год.	
		Форма підсумкового контролю: залік	

* – за наявності

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - ознайомити здобувачів з теорією політичної культури та ідеології, сприяти формуванню в них індивідуальної політичної культури та ідеологічної досвідченості адекватної політичним реаліям ХХІ століття.

Завдання ..Основним завданням в цьому курсі є систематизація та розкриття основних категорій політичної культури та ідеології, вивчення основних теоретичних концепцій, що дозволяють компетентно аналізувати протиріччя сучасного політичного процесу в контексті соціокультурної динаміки ХХІ століття. Курс «Політична культура та ідеологія» має практичну спрямованість: формувати у здобувачів навички професійних політиків, які володіють методами ідеологічного впливу на різні верстви населення, з урахуванням їх політико-культурних особливостей.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральні компетентності (ІК)

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю, динамічністю, складністю та невизначеністю умов, із застосовуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність використовувати категорійно–понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Очікувані програмні результати навчання (РН):

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

РН04. Мати навички професійної комунікації.

РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

РН14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

РН15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань

Очікувані результати вивчення курсу “Політична культура та ідеологія”. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: історію політичної культури і ідеології, причини і джерела формування та розвитку політичної культури і ідеологічних процесів, особливості національних політичних культур.

вміти: диференціювати різноманітні підходи до аналізу та оцінювання політичних культур, застосовувати надбані теоретичні знання у сучасній політичній реальності;

Володіти: термінологічним апаратом теорії політичної культури та ідеології, засобами порівняльного аналізу ідеологій, національних політичних культур, та етапів соціокультурного розвитку людства, методикою формулювання та обґрунтовування гіпотез і концепцій щодо проблематики політичної культури та ідеології.

2.Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ІДЕОЛОГІЇ

Тема 1. Основні етапи формування концепції політичної культури в західній політичній думці Особливості підходів до вивчення політичної культури в XIX - XX століттях. Розвиток концепції політичної культури в США в 50-60-і рр. XX сторіччя, її поширення в інших країнах. Внесок Алмонда і Верби в розробку класичної теорії політичної культури. Ренесанс у вивченні політичної культури в 80-90-х р. XX ст. Розвиток концепції політичної культури на зламі XX та XXI століть : Р. Інглхарт, С. Хантінгтон, Р. Патнем, Ф. Фукуяма та ін

Тема 2. Основи теорії політичної культури та ідеології.

Теорія політичної культури як частина загальної теорії культури. Структура політичної культури, співвідношення її основних елементів (Алмонд, Верба, Василик, Розенбаум і ін.). Політична культура як структура соціально-політичних орієнтацій. Структурування Алмондом рівнів політичної культури залежно від політичних орієнтацій громадян. Структурні характеристики політичної культури. Співвідношення політичної культури й субкультур. Методи аналізу субкультур. Основні актори формування і трансформації політичної культури. Функції політичної культури. Співвідношення ідеології і політичної культури.

Тема 3. Політична свідомість як фактор політичної культури, її суттєві ідеологічні прояви Політична свідомість як форма усвідомлення сфери політики соціальними суб'єктами. Рівні політичної свідомості: державний, теоретичний, емпіричний, повсякденний. Форми політичної свідомості – спеціалізована і масово-політична. Співвідношення понять політична свідомість і політична культура. Ідеологічні прояви політичної свідомості в політичній культурі: політичні традиції, політичний досвід, політичні переконання, вірування, уміння, настанови, представлення, очікування. Політичні цінності як невід'ємна частина політичної культури суспільства. Набір ключових політичних цінностей, виділених Д. Девайном (свобода, рівність, релігія, власність).

Тема 4. Політична соціалізація як механізм залучення людей до політичної культури Поняття політичної соціалізації як елемента політичної культури. Підходи вчених до трактовки категорії політичної соціалізації. Функції політичної соціалізації. Стадії і рівні політичної соціалізації. Фактори впливу на формування політичної соціалізації індивіду. Агенти політичної соціалізації. Політичне виховання як окремий випадок політичної соціалізації. Етапи політичної соціалізації. Типи політичної соціалізації індивідів, які свідчать про наявність політико-культурних орієнтацій в різних країнах. Зв'язок політичної соціалізації з політичною культурою.

Тема 5. Політична культура та світова історія.

Перші цивілізації - особливості соціокультурного і політичного розвитку. Іудея, Греція, Індія, Китай - формування соціокультурних основ світової політичної історії. Виникнення і крах Римської Імперії - глибокий слід у світовій соціокультурній і політичній історії. Християнство та Іслам - потужні чинники фундаментальних соціокультурних і геополітичних перетворень. Велика імперія Чингисхана та його нащадків (епоха континентальних маршрутів) Соціокультурний аспект. Відродження західної цивілізації (епоха морських шляхів). Великі держави: королі і парламенти. Особливості політичної культури. Нові демократичні республіки Америка і Франція (культурно-політичний аспект). Наполеон Бонапарт та його роль в формуванні основ нової

Змістовний модуль 2.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАХІДНИХ ТА СХІДНИХ ПОЛІТИЧНИХ КУЛЬТУР

Тема 6. Соціокультурні основи функціонування політичних систем Заходу та Сходу.

Принцип технологічного ставлення до світу у системі західних політичних цінностей. Принцип невизначеності як особливість політичного процесу у країнах Заходу. Соціокультурні засади східного політичного порядку. Атомарно-номіналістичний принцип в Західній політичній культурі. Принцип розподілу влади як основа ліберальної політичної моделі. Системно-функціональний принцип у розумінні Заходу та Сходу. Принцип відокремлення інтересів від цінностей у світській політичній культурі Заходу.

Тема 7. Політична культура США . Основи ідеології американізму.

Головні чинники формування політичної культури США. Г. Алмонд і С. Верба про політичну культуру США. Домінантна політична культура та субкультури у США. Д. Єлазар про основні субкультури в США: моралістку, традиціоналістку і індивідуалістичну. Найважливіші елементи традиційної політичної культури США: гордість демократичними традиціями і своїми інститутами, уявлення про особливе значення американської демократії, пріоритет законодавчим органам, орієнтація на правове регулювання суспільних відносин тощо. Політичні орієнтації населення США, їхній зв'язок з діяльністю політичних партій, суспільних організацій, місцевим самоврядуванням тощо. Політичні цінності як невід'ємна частина політичної культури та суспільства. Американський стиль політичного життя. Американська винятковість: міф або реальність? Загальне й особливе в політичній культурі США й інших країн.

Тема 8. Політична культура і ідеологія країн Західної Європи

Західна політична культура, її важливіші риси. Поняття політична культура Європейських країн. Сучасно - традиційна політична культура Великої Британії. Цінності політичної культури в британському суспільстві. Роль британського уряду і парламенту у формуванні політичних переваг громадян. Особливості політики британського уряду в Північній Ірландії, Шотландії та Уельсі.

Тетчеризм як суспільне явище та відношення громадян до нього. Партійні орієнтації британців. Особливості регіональних партійних уподобань та політичної участі британців у виборчому процесі. Національні та культурні відмінності у Великій Британії. Міфи про Велику Британію. Політична соціалізація в Великій Британії.

Традиції сучасної політичної культури Німеччини. Національна свідомість німців у історичній перспективі. Марксизм та тоталітарне нацистське минуле як фактори впливу на політичну культуру сучасної Німеччини. Політичний менталітет Східної і Західної частин Німеччини. Специфіка політичної культури в обох частинах держави. Ефективність демократизації свідомості в сучасній Німеччині. Трансформації політичної культури еліт і політичної культури мас у післявоєнній Німеччині. Особливості формування гомогенної системи політичної культури в об'єднаній Німеччині. Політичні стереотипи та міфи в об'єднаній Німеччині.

Події політичної історії Франції, що зробили найважливіший вплив на її політичну культуру. Від традиціоналізму до сучасності: еволюція традиційної політичної культури у Франції. Ідеї свободи та політична символіка. Типологізація політичної культури Франції відповідно до класифікації Г.Алмонда і С. Верби. Нові елементи політичної культури на відміну від традиційних на зламі тисячоліть. Відношення населення країни до політичних партій та до їх ідей. Особливості політичної участі французів у діяльності партій та електоральна активність. Найбільш відомі французькі політики сучасності, їхній рейтинг. Відношення громадян у Франції до залучення у місцеву політику. Вплив міграційних процесів на свідомість французів.

Тема 9. Особливості східної політичної культури. Політична культура Китаю.

Східна традиція в трактуванні політичної культури. Особливості східної політичної культури. Найважливіші віхи політичної історії сучасного Китаю, які вплинули на його політичну культуру. Західні синологи про політичну культуру Китаю. Традиційні норми політичної культури Китаю. Етнічна ідентичність китайців та риси китайського менталітету. Роль КПК в узгодженні інтересів громадян. Політичні субкультури в Китаї. Особливості політичної участі в Китаї. Дозволена і не дозволена політична участь. Процеси політичної соціалізації в Китаї та їх трансформації в сучасному китайському суспільстві. Політична участь і політична соціалізація китайської молоді і студентства.

Тема 10. Політична культура і ідейні орієнтири України.

Історичні особливості розвитку політичної культури України та фактори, що вплинули на її становлення. Трактування політичної культури в історії політичної думки. В. Липинський про політичну культуру. Сучасні дослідження політичної культури в Україні. Типи та рівні політичної культури України. Маргінальність, фрагментарність, гомогенність, регіоналізм у політичній культурі України. Перехід розвитку політичної культури в Україні в напрямку демократичних форм її прояву. Становлення демократичних цінностей у політичній культурі України.

Рівні політичних орієнтацій громадян України. Структура ідеологічних переваг населення України. Політична поведінка та участь громадян України в політичному процесі. Особливості суспільної свідомості українців. Політична соціалізація в Україні. Політичні цінності, що поділяються більшістю громадян України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ІДЕОЛОГІЇ										
Тема 1. Основні етапи формування концепції політичної культури в західній політичній думці	9	2	2		5	13	2			11
Тема 2. Основи теорії політичної культури та ідеології.	14	2	2		10	13	2			11
Тема 3. Політична свідомість як фактор політичної культури, її суттєві ідеологічні прояви	9	2	2		5	11				11
Тема 4 Політична соціалізація як механізм залучення людей до політичної культури	14	2	2		10	12	2			10
Тема 5. Політична культура та світова історія.	14	2	2		10	11				11
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10		40	60	6			54
Змістовий модуль 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАХІДНИХ ТА СХІДНИХ ПОЛІТИЧНИХ КУЛЬТУР										
Тема 6. Соціокультурні основи функціонування політичних систем Заходу та Сходу.	10	4	4		2	12	2			10
Тема 7. Політична культура США . Основи ідеології американізму.	14	2	2		10	11				11
Тема 8. Політична культура і ідеологія країн Західної Європи	10	4	4		2	11				11
Тема 9. Особливості східної політичної культури. Політична культура Китаю.	12	2	2		8	13	2			11
Тема 10. Політична культура і ідейні	14	2	2		10	13	2			11

орієнтири України.										
Разом за змістовим модулем 2	60	14	14		32	60	6			54
ІНДЗ*										
Усього годин	120	24	24		72	120	12			108

* – за наявності

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні етапи формування концепції політичної культури в західній політичній думці	2
2	Основи теорії політичної культури та ідеології.	2
3.	Політична свідомість як фактор політичної культури, її суттєві ідеологічні прояви	2
4.	Політична соціалізація як механізм залучення людей до політичної культури	2
5.	Політична культура та світова історія.	2
6.	Соціокультурні основи функціонування політичних систем Заходу та Сходу.	4
7.	Політична культура США . Основи ідеології американізму.	2
8	Політична культура і ідеологія країн Західної Європи	4
9	Особливості східної політичної культури. Політична культура Китаю.	2
10	Політична культура і ідейні орієнтири України.	2

6. Теми семінарських занять

7. Теми лабораторних занять.

8. Самостійна робота.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (д.в.)	Кількість годин (з.в.)
1	Основні етапи формування концепції політичної культури в західній політичній думці	5	11
2	Основи теорії політичної культури та ідеології.	10	11
3	Політична свідомість як фактор політичної культури, її суттєві ідеологічні прояви	5	11
4	Політична соціалізація як механізм залучення людей до політичної культури	10	10
5	Політична культура та світова історія.	10	11

6	Соціокультурні основи функціонування політичних систем Заходу та Сходу.	2	10
7	Політична культура США . Основи ідеології американізму.	10	11
8	Політична культура і ідеологія країн Західної Європи	2	11
9	Особливості східної політичної культури. Політична культура Китаю.	8	11
10	Політична культура і ідейні орієнтири України.	10	11
ВСЬОГО		72	108

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання*	Компетентності та результати навчання, що формуються	Кількість годин
<u>Прометейс</u>, «Культура та політика: багатозначність (взаємо)зв'язків» https://prometheus.org.ua/prometheus-free/culture-politics/ Курс передбачає розгляд питань зв'язків політики з культурою та мистецтвом - у цьому курсі лектори намагалися проблематизувати цю тему, наштовхнути слухачів на роздуми про те, як політичні процеси можуть формувати порядок денний культурного життя і, водночас, чому політика та ідеології неможливі без мистецьких засобів свого втілення. Цей курс є унікальним, оскільки пропонує інноваційний погляд на проблеми, що стосуються кожного громадянина, який живе в нашому досить заполітизованому суспільстві, проте не усвідомлює взаємопроникненості культури та політики.	ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах; РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх	Відповідно до програми курсу

	функціонування;	
--	-----------------	--

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні. Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;
- [3] — підготовка до дискусій та колоквиумів.

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Зробити огляд та порівняльний аналіз джерел новітніх концепцій сучасної політичної культури та ідеології.
2. Розробити аналітичну довідку щодо впливу політико-культурних особливостей різних верств населення Одеси на їх ідеологічні уподобання.

10. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти з метою ефективного розв'язання навчально-виховних завдань, а саме:

- *словесні*: лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії), розповідь, пояснення, бесіда, аналіз ситуацій, опитування;
- *наочні*: використання мультимедійних презентацій, мап, схем; презентація здобувачами результатів власних досліджень;
- *практичні*: практичні заняття, ділові та рольові ігри; різнотипні індивідуальні та групові завдання, робота в малих групах, індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання, виконання тестових завдань, складання термінологічних словників і таблиць, підготовка рефератів та доповідей, самостійна робота з першоджерелами, нормативно-правовими документами та науковою літературою

11. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання).

Застосовано два види контролю : *поточний та підсумковий*.

Поточний контроль проводиться під час лекцій, семінарських занять, а також виконуючи окремі самостійні (індивідуальні) завдання. Підсумковий контроль складається з результатів поточного контролю плюс письмова робота (*модульна*).

Для студентів, які не виконали програму курсу з будь-яких причин, проводиться *залік* за окремим переліком питань.

Основні форми контролю – перевірка самостійно підготовленого конспекту, реферату з вивченої літератури, співбесіда, письмова контрольна робота.

Підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та письмових відповідей; повністю розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу; висловлює свої думки, робить висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Здобувач проявляє креативний підхід до виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи; проводить аналіз та порівняння вивченого матеріалу.	творчо розкриває сутність практичних питань під час семінарського заняття, використовуючи додаткову літературу; використовує теоретичні знання при виконання індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; допускаються при цьому окремі дрібні неточності.	правильно відповів на більшість запитань від викладача; виконав всі індивідуальні та самостійні завдання, але не достатньо повно їх розкрив та не використав додаткову літературу.
Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.

	ускладнення під час відповідей та не надає аргументації щодо них.	
Незадовільно з можливістю повторного складання	студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконав індивідуального та самостійних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не виконав індивідуальне та самостійні завдання та не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю

12. Питання для підсумкового контролю

1. Культура, соціум і політика: основні категорії та закономірності.
2. Культура як соціальне явище. Специфіка політичної культури.
3. Боротьба «культури» та «натури» як фундаментальне протиріччя історичного поступу.
4. Лінійно-стадіальний підхід до проблеми соціогенезу та політогенезу. (Гегель, Маркс, Тоффлер, Фукуяма тощо).
5. Циклічно-цивілізаційне бачення соціодинаміки культури А. Тойнбі: дія закону «виклика-і-відповіді» в історії світових цивілізацій.
6. Сильні та слабкі сторони концепції «цивільної культури» Алмонда та Верби.
7. Особливості політичної культури античної Греції
8. Платон – засновник ієрархічної теорії політичної культури
9. «Політія» Аристотеля і демократична політична культура.
10. Особливості політичної культури античного Риму.
11. Роль християнства у формуванні політичної культури Середньовіччя.
12. Політична культура епохи Відродження. Макіавеллі.
13. Місце протестантизму у становленні європейської політичної культури.
14. Трансформація політичної культури за доби Просвітництва. Виникнення ідеологій.
15. Вплив екзистенціалізму на європейську політичну культуру. К. Ясперс. "Духовна ситуація епохи"
16. Традиційно-ліберальна концепція демократії (Т. Гоббс, Дж. Лок). Основи британської політичної культури.
17. Плебісцитарна концепція демократії. Досвід Французької революції ХУІІІ ст. Основи політичної культури Франції.
18. Плюралістична концепція демократії. Горизонтальний та вертикальний поділ влади. Досвід політичної культури США.
19. Елітарна концепція демократії. "Залізний закон олігархізації". Політична культура сучасних авторитарних режимів.
20. Партиципаторна концепція демократії та сучасне інформаційне суспільство.
21. Дискурс як ядро «анархічної» теорії демократії. Політична культура «нових лівих». «Світова» революція 1968 р.
22. Особливості політичної культури «відкритого» та «закритого» суспільства. К. Поппер.
23. А. Тоффлер. Архітектура влади в умовах інформаційної цивілізації.
24. Соціокультурні основи державності: від «суверенної» до «соціальної» держави.
25. Соціокультурні основи українського політогенезу. Формування української політичної культури.
26. Становлення політичної культури та ідеології за роки української незалежності.

27. Соціокультурний контекст етногенезу.
28. Перші цивілізації - особливості соціокультурного і політичного розвитку.
29. Захід як техніцистське суспільство.
30. Екологістична філософія та натуроцентричні практики Сходу.
31. Рівність шансів та невизначеність результатів як принцип політичного життя Заходу.
32. Телеологізм політичної культури Сходу.
33. Атомарно-номіналістичний принцип як принцип західної політичної культури.
34. Соціетарний та емоційний характер політичної культури Сходу.
35. Свобода та опозиція в західній плюралістичній системі.
36. Східний досвід формування суспільств поширеної *соціальної* демократії, та проблеми обмеження *політичної* демократії.
37. Сучасна маніпулятивна система та проблема суверенітету особистості.
38. "Гуманітарний" та "технологічний" критерії ефективної політики в західних суспільствах.
39. Основні проблеми застосування "принципу невизначеності" в сучасному політичному процесі.
40. Різноманіття політичних культур в XX ст.
41. XXІ століття: кінець лінійного світу. "Зіткнення цивілізацій"
42. Постмодерн і постнекласика і сучасна політика.
43. Обрії майбутнього (Футурологія XXІ ст. - соціокультурний вимір).

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Орієнтовний приклад для заліку

Поточний контроль									Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення.

Губерський Л. Культура. Ідеологія. Особистість: методолог.- світоглядний аналіз / Л. Губерський, В. Андрущенко, М. Михальченко. – К.: Знання України, 2002. – 580 с.

Рудакевич О. Політична культура національних спільнот: теорія та методологія дослідження : моногр. / Олег Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 352 с.

Соціокультурні чинники трансформації політичної реальності у ХХІ столітті: монографія / Ред. кол. В.В. Попков (наук. керівн.), Є. С. Огаренко, Н.Є. Степанова, О. Ю. Хорошилов). - Одеса, ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2020. - 296 с.

14. Рекомендована література

Основна

Гарань О. В. *Політична культура в Україні: міф чи реальність?* Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 250 с.

Гантингтон, Семюел. *Політичний порядок у мінливих суспільствах*. К.: Наш формат., 2020. 448 с.

Історія європейської ментальності / за ред. Петера Дінцельбахера / Переклав з нім. В. Кам'янець. Львів: Літопис, 2004. 720 с.

Історія української культури. У п'яти томах. К., Наукова думка, 2011.

Консерватизм: Антологія, 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2008. – 788 с.

Кремень В. Г. *Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження)* / В. Кремень, В. Ткаченко. – 2-ге вид. допов. – К.: Т-во «Знання» України, 2013. 471 с.

Кулик В. *Ідеології в сучасній Україні: між минулим та майбутнім*. Київ: Дух і Літера, 2022. 300 с.

Націоналізм: Антологія, 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2006. 684 с.

Окара А. *Український націоналізм: трансформації та виклики*. Київ: Видавництво «Лаурус», 2021. 280 с.

Попков В. В. (співавт. Чень Гуїн, Тянь Юань) *Лао Цзи. Китайська класика на українській та китайській мовах*. // КНР. Далянь. Вид. Далянського політехнічного інституту., 220 202 с.

Рудакевич О. М. *Національна політична культура: теорія, методологія, український досвід: Моногр.* / О. М. Рудакевич – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2010. – 456 с.

Рябчук М. *Дві України: реалії та міфи про ідентичність і політику*. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 352 с.

Тимошенко Ю. *Нові праві ідеології в Україні: генеза та вплив*. Одеса: Видавництво «Гельветика», 2023. 220 с.

Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії. Національна доповідь / ред. Кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; ІПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. К.: НАН України, 2016. 284 с. ISBN 978-966-02-8191-2

ALMOND G. VERBA S. *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations* //Published by: Princeton University Press 1989- 574 p

Додаткова:

- Ball, T., & Dagger, R. *Political Ideologies and the Democratic Ideal*. Routledge, 2020. - 384 p.
- Freedon, M. *The Political Theory of Political Thinking: The Anatomy of a Political Ideology*. Oxford University Press, 2021. - 384 p.
- Heywood, A. *Political Ideologies: An Introduction*. Macmillan International Higher Education, 2022. - 456 p.
- Inglehart, R., & Welzel, C. *Modernization, Cultural Change, and Democracy: The Human Development Sequence*. Cambridge University Press, 2020. - 524 p.
- Toffler, Alvin. *The Third Wave: The Classic Study of Tomorrow*. Random House Publishing Group, 1981. - 537 p.
- Toynbee Arnold J. *Civilization on Trial*. Meridian Books, 1958. - 348 p.
- Wells H. G. *A Short History of the World*. Digireads.com, 2010. - 180 p.
- Welzel, C. *Freedom Rising: Human Empowerment and the Quest for Emancipation*. Cambridge University Press, 2021. - 344 p.
- Богущий Ю. П., Андрущенко В. П., Безвершук Ж. О., Новохатько Л. М. *Українська культура в Європейському контексті* / За ред. Ю. П. Богущького. – К.: Знання, 2007. – 679 с.
- Вебер М. *Покликання до політики* // *Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика* / Пер. з нім. О. Погорілий. – К.: Основи, 1998. – С. 173-191.
- Глобальні модерності / За редакції М. Фезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона; пер. с англ. – К.: Ніка-Центр, 2008. - 400 с.
- Каннеті Е. *Маса і влада*. пер. з нім. О. Логвиненко. – К., 2001. – 416 с.
- Лібералізм: *Антологія* / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – К.: Смолоскип, 2002. – 1126 с.
- Політична культура: теорія, проблеми, перспективи. – К.: Видавець ПАРАПАН, 2004. – 224 с.
- Фукуяма Ф. *Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії* // К: Наш Формат, 2019. - 608 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

- Бжезинський З. «Україна має показати своєму молодшому братові – Росії – приклад політичної культури» [Електронний ресурс] / З. Бжезинський. – Режим доступу : // <http://www.pravda.com.ua/news/2007/11/14/66832.htm>.
- Вятр Є. Політична культура в Середній Європі. Чи існує політична ідентичність у переході від Сходу до Заходу? [Електронний ресурс] / Є. Вятр. – Режим доступу : // www.ji.lviv.ua/n9texts/wiatr.htm ...
- Колосок Т. С. Спільна європейська історико-культурна традиція як основи формування європейської ідентичності в контексті міжкультурної взаємодії [Електронний ресурс] / Т. С. Колосок. – Режим доступу : // www.culturalstudies.in.ua/sekcija_s_s4_5.php
- Морозова О. ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СХОДУ І ЗАХОДУ [Електронний ресурс] / О. Морозова. - Режим доступу <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/36070/Morozova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Типології політичних культур. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://pidru4niki.com/1660021155282/politologiya/tipologiya_politichnih_kultur_politichni_s_ubkulturi
- Конфуціансько-буддійська політична культура. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://stud.com.ua/50271/politologiya/konfutsiansko_buddiyska_politichna_kultura

Ісламська політична культура. [Електронний ресурс] Режим доступу:

https://stud.com.ua/50272/politologiya/islamska_politichna_kultura

Західна політична культура: римський шлях. [Електронний ресурс] Режим

доступу: https://stud.com.ua/50274/politologiya/zahidna_politichna_kultura_rimskiy_shlyah